

ŠRÁMKŮV

2

PÍSEK '86

ZPRAVODAJ 27. ročníku
národní přehlídky mladých
souborů autorského netra-
dičního divadla a kolektivů
malých divadelních forem

O VZTAZÍCH A VLIVECH

Je několik témat, která se v různé podobě a s různou naléhavostí, ale vždy znovu vynoří snad na každém amatérském divadelním festivalu; podle charakteru, ducha a smyslu té které přehlídky jsou ona témata transponována rozličně, ale stále jsou. K nim nesporně patří otázky vztahu divadla profesionálního a amatérského, i když a právě z důvodů výše uvedených, se o těchto vztazích asi jinak uvažuje v Písku než například na Hronově nebo zase zcela jinak na festivalech loutkářských. Zatímco - právě kromě festivalů loutkového divadla - se těmito problémy dosud vůbec ne nebo jen velice okrajově zabývají festivaly divadla profesionálního. A nejsem si v druhé polovině 80. let dvacátého století jistá, jestli malý zájem nebo malá znalost a pozornost profesionálního divadla vůči divadlu neprofesionálnímu je výrazem tvůrčí převahy nebo příznakem spíše negativním...

Nechme však nad otázkami možností a skutečností vzájemných vztahů v těchto dvou rozsáhlých částech jedné divadelní kultury zauvažovat uměleckého vedoucího brněnské Iksky Zdenka Turbu.

"Asi to není ten vztah, který býval a dosud je známý ze vztahů tradičního amatérského a tradičního profesionálního divadla a který býval jednosměrný ve smyslu takzvané pomoci profesionálů amatérům. I když pohutky profesionálních režisérů nemusely být jen samaritánské, režisér si třeba potřeboval něco vyzkoušet pro svoji práci v divadle, ve vlastní práci s amatéry ta jednosměrnost většinou byla.

Vztah mezi netradičním divadlem profesionálním a netradičním divadlem amatérským je v podstatě partnerský. Ve smyslu příslušnosti k jednomu hnutí. Existují bezesporu určité vzájemné vlivy i personální prolínání. Profesionální studiová divadla občas potřebují vzít do hry amatéry anebo přímo lidi z ulice; víte, že některá z těchto divadel mají i svá amatérská studia / DNP - Dětské studio, DNO - A-Studio/. Myslím si, že tato potřeba vyplývá mimo jiné i z pocitu nevyhovující tradiční herecké výchovy. Z amatérských herců tak přirozeně vyrůstají pozdější profesionálové - koneckonců jsem to s několika z nich prožil... To je také jedna světlá stránka vztahu profesionálního a amatérského divadla.

Letos jsem si všiml jedné zajímavé věci, která by se dala nazvat vpádem netradična do školství. Mám teď na mysli JAMU, nevím, jak je tomu v Praze. Absolventské představení Generální zpravěd, divadlo o Jeseniově, které se silně neslo v duchu netradičního divadla. Přihlásilo se k jeho principům především v rovině autorství scénáře, ale i v použitých divadelních a scénických prostředcích i ve způsobu herectví. Možná, že je to jedna vlašťovka, ale důležité je, že k takovému setkání a ovlivnění došlo. - Když už jsme uvedli jako příklad Generální zpravěd, bylo zajímavé pozorovat, jak se i zde projevovala tradice kamenného divadla, výchovy, školy. Všechno bylo beze zbytku pojmenováno, to, co si měl divák domýšlet, dohledávat, proto už nezůstal volný prostor.

Kdybych to chtěl trochu přehnat s generalizací, řekl bych, že jeden z těch rozdílů mezi tradičním a netradičním divadlem je právě v tom, že to tradiční se snaží skutečně všechno před-
zvíkat tak, aby už divák nemohl nebo nemusel o ničem přemýšlet, jak se říká, všechny problémy vyřešíme a jdeme domů. A pak je tu ještě jedna věc: všimli jste si, že v aréně studiového divadla / ta aréna není míněna doslovně / je obvyklé,

že všichni herci jsou neustále v plném nasazení? I dobré představení v tradičním divadle děsně trpí tím, že herec, byť i jen na deset minut, vypadá z atmosféry, kterou na jevišti

spoluvytváří. Už samotný princip, který dovoluje herci, aby ze scény odešel, nabourává a oslabuje možnost koncentrace. Intenzita projevu a nutnost pracovat po celou dobu představení vede samozřejmě k intenzivnějšímu předávání toho, co se sděluje. Jestliže si někdo "dáchne", okamžitě vypadá z rytmu, nálady, napětí - ale to mu soubor právě nedovolí.

Ale abych se vrátil ke kořenům toho všeho - tedy i vzájemných vztahů: netradiční / jak mu dnes říkáme / divadlo vzniklo z reakce na těžko snesitelnou ztrnulost divadla tradičního / chápanou jako manifestace ztrnulosti v širších souvislostech/. Za třicet let jsme dospěli k tomu, že mluvíme za sebe. Vypovídáme o našem vztahu ke světu. Jsme netradiční, autorští, přirození. Zvykli jsme si na to. Co s tím dál? "

Předseda MěNV v Písku s. V. Volf

Zahájeno

27. ŠRÁMKŮV PÍSEK, národní přehlídka mladých souborů autorského netradičního divadla a kolektivů malých divadelních forem, byl ve středu v 18 hodin v ZK ROH Jitex slavnostně zahájen. Přítomna byla delegace stranických orgánů okresu a kraje, vedená tajemnicí OV KSČ v Písku s. M. Kovanovou, delegaci orgánů SSM vedl tajemník ČOV SSM s. V. Smělý. Přítomna byla rovněž delegace státních orgánů okresu a města vedená tajemníkem ONV s. ing. J. Souhroudou.

Slavnostní zahájení provedl předseda MěNV v Písku s. V. Volf a ihned poté účastníci ŠP zhlédli první z 19 představení letošní národní přehlídky.

POEZIE VE FOTOGRAFII

Účastníci Šrámkova Písku měli možnost se ve středu večer již po čtrnácté přesvědčit o velmi dobré úrovni a výsledcích celostátní soutěže poezie ve fotografii, které se se svými 553 pracemi zúčastnilo 105 autorů

z celé republiky. Jak se autorům podařilo vyjádřit podstatu vizuálního ztvárnění námětu, inspirovaného poezií, můžete posoudit v hudebním sále ZK Jitex do konce ŠP.

Vernisáž výstavy Poezie ve fotografii

Ze slavnostního zahájení

Lidová poezie lidově ?

Udělat pásmo poezie tak, aby to bylo divadlo, které má základní myšlenku a logiku vývoje, činí potíže i profesionálům. Amatérská skupina DRC si v představení "Bejvávalo" troufla na problém možná větší, než sama tuší. S lidovou poezií se tu nakládá tak, že jsou volně spojeny úryvky z nejznámějších písní a básní, místy zpívané, místy recitované, které by mohly vlastně končit kdýkoliv, protože představení nikam nesměruje, nevyvíjí se.

Klady inscenace lze nalézt např. v obrazu žaludů a ve scéně se slepicemi a kohoutem, na nichž je sym-

patická snaha o groteskní, metaforický výklad. Žaludy, slepice, aj., hrané lidmi, tak získávají i humorně lidskou podobu.

Vedle toho však je text většinou vyložen ilustrativně za pomoci několika nápadů, které se navíc ještě opakují - např. stužka, užitá několikrát se stejným významem.

Na závěr je nutné ještě podotknout, že v představení bohužel chybí zdůraznění významu lidové poezie pro odlišnění dnešek, a pro jeho vyjádření hlubší studium lidového umění.

lm + kš + zm

Bílé divadlo Bohumín: Tristan a Izolda

Cylindr na „dobrou“ noc

Divadlo Cylindr z Brna uvedlo včera večer jako poslední představení prvního dne přehlídky dramaturgického románu L. Fukse "Myši Natálie Mooshaberové". Autorem dramaturgie je Pavel Vašíček, který hru také režíroval. Problémem představení je už samotný text - značně literární, chybí mu dramatická síla, poskytuje dezorientující kvantum nadbytečných informací, které značně zamotává ve spleť různých dramatických časů a prostorů.

Vyznění inscenace komplikuje i výtvarně nesourodá směsice prvků realistických, až naturalistických, vedle symbolických, rádo by metaforických. Největším problémem však zůstává výkon M. Vašíčkové v roli Natálie. Přední řady diváků mají to štěstí, že herečku slyší, avšak ti vzadu musejí vynakládat energii, která by se mohla lépe využít jinde. Téměř odšeptat celé představení si může dovolit jen herec, který perfektně zvládá techniku

hlasového přednesu. M. Vašíčková jí rozhodně nezvládá. Dalším nedostatkem herečky je její ztvárnění Natálie jedinou polohou, a když ji divák navíc neslyší, začne se po pěti minutách otráven. Jen při scéně kupování jedu náhle herečka zruší svou předchozí masku usměvavého zakuklence - do její hry se dostává tragický ton, hlas jí zhrubne, zesílí a zlidštití vědomím vlastního konce. Škoda, že M. Vašíčková mění svou výchozí hereckou pozici takto jen jedinkrát.

Do hlubší analýzy postavy a celého představení se bohužel pustit nemohu, protože mi leccos z představení zůstalo utajeno /třeba ostatním přihlížejícím nikoliv/. Jen mohu jako Brnačka smutně konstatovat, že Cylindr je už dlouho divadlem malým pouze prostorem svého mateřského divadelního sálu. Nevyzrálým a sešněrovaným herectvím a vpravdě neautorskou režii se radí k amatérskému závěsu na divadlech kamenných.

Zuzana Minstrová

Překvapení s rozpaky

Pro ty, kteří nepamatují bývalý Teatrzyk, byly Przygody kozioła Matojka příjemným překvapením. Velice mile působí toto představení především díky smyslu pro humor, který dovolí aspon náznakem "shodit" i motivy tragikomické absurdity. Epická struktura inscenace určuje napětí mezi vlastním příběhem /mytické téma cesty - hledání/ a jeho zpracováním. Převládá tu zejména metoda parodie, která je zdánlivě snadná, ale především zrádná. První dojem se proto postupně mění v pochybnost o skutečné významuplnosti a originalitě inscenace.

Inscenace nerespektuje zásady logického děje a sympaticky a účelně radí za sebou dílčí výřezy do celkového obrazu. Tento obraz má zřejmě vyjadřovat úhelny problém lidského života - hledání sebe sama ve vzta-

zích a "ne-vztazích" tohoto světa. Scénická výpověď je však zejména v druhé polovině inscenace poněkud nepřehledná - metafory ztrácejí na srozumitelnosti a komunikativnosti celé inscenace se tak značně zmenšuje.

Rozhodně nejpozitivnějším vkladem zde bylo emocionální zaangažování tvůrců, která má rozhodující vliv na udržení kontaktu mezi hledištěm a jevištěm. Ztěžuje ho jen částečná nečitelnost znaků a symbolů, jejichž obsah je mimo dosah lidské racionality. Otázkou je, zda bylo vhodné řešit problém vtipně uvedených jazykových bariér a snahy o plnohodnotnou výpověď kompromisem. Pozitivem ale zůstává pokus formulovat téma hledání identity vlastní existence a jejího smyslu a snaha o emocionální spojení herců s diváky.

Michal Bregant

BÍLÉ DIVADLO Bohumín

Tento soubor nám o své práci napsal: "... Bílé divadlo usiluje o divadelní projev, založený na pohybovém výrazu. Literatura se zcela racionálně zatlačuje do pozadí, přitom se však nevyklučuje. Využíváme komunikativní síly posunku, komplexního pohybu celého lidského těla, jeho magičnosti, která je nejautentičtější právě v divadle. Inscenace realizuje ve scénograficky strídě až řeholní rovině, v níž herecká akce se stává základním prostředkem sdělnosti, emotivně působící na diváka. Samotné hry jsou převáděny do kolektivních tělesných rituálů. Scénický prostor chápeme jako místo výzvy, kterou herec klade sám sobě a přímo také divákovi předvádí. Vzniká situace, kdy se herec i divák spojí v jakémsi očistném šoku. Pro naši práci nehledáme herce v tradičně chápaném smyslu slova, ale lidské bytosti, které mají na scéně v sobě něco neopakovatelně vzrušujícího. Pokoušíme se nalézt divadelní řeč, která by byla adekvátní a vytvářela kontakt s neurotickým rytmem naší doby..."

Soubor se zabývá především procesem tvorby a neuzavírá se jenom do konečné podoby představení. Proto jsou pro jeho činnost typické dílny např. politického divadla, pohybového divadla, které přímo vyžadují aktivní spolupráci diváka, a to v sálech nebo přímo v přírodě. To, co letos uvidíte je pohybová studie Tristan a Izolda. Je to práce celého souboru. Studie byla připravena pro seminář o MJF, který se konal v prosinci minulého roku v Karvině.

Bílé divadlo má v současné době pět členů, ale spolupracuje s řadou dalších lidí / filmáři, výtvarníci/, soubor se nijak neuzavírá, hledá stále nové formy divadelní práce, ale i nové lidi s neotřelým pohledem na divadlo.

Studio MěKS Volyně - D.Kaminka: Osamělost fotbalového brankáře

STUDIO MěKS Volyně

D. Kaminka: OSAMĚLOST FOTBALOVÉHO BRANKÁŘE

Studio Volyně, které se nám představí monodramatem Didier Kaminky Osamělost fotbalového brankáře v překladu Alexandra Jerie o sobě řeklo toto: "...Studio Volyně pracuje v proměnlivém složení, za proměnlivých podmínek a s proměnlivým úspěchem přibližně pět let. Soubor stále ještě hledá svoji tvář a přitom podniká více či méně úspěšné exkurze do různých divadelních končin a oblastí, přičemž ovšem stále respektuje základní předpoklad, že i divák, který se chystá, je schopen přemýšlet..." Na této optimistické základně staví soubor svou práci, z níž jmenujme alespon inscenace Zimmerová a Kohlhaase Ryba ve čtyřech nebo Oprátka pro dva podle Ivana Bukovčana a monodrama, které uvidíme.

O samotné inscenaci Osamělosti fotbalového brankáře nám napsali ze Studia Volyně toto: "...není to jen divadelní představení, ale také fotbalový zápas, ve kterém se stejně jako v životě objevují útoky a úporné bránění, auty a rohy odpískané i neodpískané fauly, penalty, výhra i prohra. A v průběhu tohoto zápasu je stále jeden z aktérů v postavení mimo hru, lidově v ofsajdu, a to nikoli podle pravidel kopané. A tak je snad toto monodrama i obrazem zápasu člověka o uplatnění, svědectvím o touze zahrát si taky. V postavení mimo hru se totiž nedá hrát nejen fotbal..."

Dodejme ještě, že hraje J.Kubeš a na představení spolupracují T.Gottwald, M.Smola, M.Lahodná a na zvukové nahrávce V.Holína se podíleli dr.L.Brábník a další členové studia Volyně.

DOPRAPO Praha

Divadlo DOPRAPO při Domu kultury ROH Dopravních podniků v Praze se od svého vzniku programově orientuje na dětského a mladého diváka. Systematicky a cílevědomě usiluje o maximálně sdělné, eticky i esteticky účinné moderní divadlo, přičemž velkou pozornost věnuje vlastní autorské a dramaturgické práci. Soubor si za dvacet šest let svého trvání vytvořil autorské zázemí, vlastní divadelní konvence a charakteristickou jevištní poetiku, v jejichž principu je počítáno s divákem jako aktivním partnerem.

Soubor byl oceněn řadou cen, z nichž k nejvýznamnějším patří Čestné uznání MK ČR za osobitý přínos k rozvoji československého divadla. Soubor DOPRAPO je pravidelným účastníkem domácích divadelních přehlídek, nevýznamná není ani reprezentace našeho divadla v zahraničí.

Inscenaci Grotteska připravili: scénář a režie P. Lébl, scéna a kostýmy P. Lébl, světla V.Kot, zvuk T. Štern, inspirace A. Kašparová, hrají S.Cervenková, P. Novotný, P.Lébl, R.Fučíková, P.Bílková, P.Pivonka, T.Odvárková, T.Palatý, I.Frantálová, O.Sága, M.Konečný, J. Říhová, V.Hofhanz.

DIVADELNÍ STUDIO J.SKŘIVANA Brno

Brněnské studio Jozefa Skřivana přichází na SP s jedním z monodramat, která byla programově do letošní přehlídky zařazena.

Zpracování - dramaturgie románu, který je široké veřejnosti znám, a to Pan Theodor Mundstock Ladislava Fukse bezesporu je, klade vyšší požadavky na adekvátní převod i na autorskou interpretaci. Jaroslav Haidler, který napsal scénář a současně je i hlavním představitelem a podílel se s Jiřím Hanákem i na režii, nepojal Mundstocka pouze jako problém Žida v období 2. světové války, ale jako problém člověka, který se ocitl v mezní tragické situaci, se kterou se snaží vyrovnat aniž by přitom ztratil svou lidskou důstojnost. Jeden člověk nezmůže proti obudnosti doby nic. Také Theodor Mundstock psychicky podléhá, ale přesto - nebo právě proto - zůstává čirá lidskost, touha a humánnost důležitou hodnotou i požadavkem v každé době.

Autorovi se podařilo bez zjednodušení problematiky a obrazovosti předlohy soustředit divákovu pozornost k podstatnému a základnímu. Zásadní podíl na tom má i dobré rozčlenění textu a přehledné vedení příběhu a vývoje postavy.

REGINA Břeclav

J. Bělovská - B. Kaněra: KAM PATŘÍM?

Recitační a hudební soubor Regina, ve kterém pracují studenti břevlavského gymnázia, není pro vytvářecí SP žádnou novinkou. Zúčastnil se již řady ročníků, naposledy i minulého v roce 1985.

Hra Kam patříš? vznikla dramaturgií vítězné povídky ze soutěže Strážnice Marušky Kudeřkové 1982.

Soubor napsal: "...Hrajeme příběh, který je o nás, a nejen o nás. Hrajeme o tom, že přivést k zoufalství duši mladého člověka je nejtěžší zločin na světě, ale také o tom, že dum spiro spero. Více bychom rádi sdělili inscenací. ..." A tak nezbyvá, než abychom vydrželi se svou zvědavostí až do pátku...

Dramaturgie: B. Kaněra

Hudební dramaturgie: J. Kaněrová

Technická spolupráce: L. Marek a Z. Drlík

Režie: B. Kaněra

Hrají a zpívají: S. Bařinová, V. Filipová, D. Skoumalová, L. Malikovičová, M. Valášková, Z. Drlík, J. Hellinger, M. Janků, J. Prádek, F. Strnad, P. Sebesta

Regina Břeclav - J. Bělovská, B. Kaněra: Kam patříš?

